

MARGARETHA GRANBERG / ALMQVIST MEMOARER

Jag skulle kunna berätta om min barndoms gungsten, om att 2 år bo hos en gammal faster och ha henne som lärarinna i 2:an, om lekar vi lekte, om fattigdom eller snarare om att vara barn till mindre bemedlade föräldrar och inte få allt andra hade. Jag skulle berätta om hyss och skratt vi delade, om julen och om somrarna i Söret. Men

min berättelse blir kanske mera en bild av hur en otroligt vanlig liten tjej, så växer upp och får vara med om saker som inte ens fanns i hennes fantasi. Den 29:e januari år 1996 då jag satt och rotade i en massa gamla släktpapper hittade jag min (Tittis) levnadshistoria som jag någon gång måste ha skrivit ner – men när gjorde jag det?

Frostkåge

Vi bodde i ett hus kallat **Nolet** med ett stort kök, en smal liten kammare innanför köket och så 'saln' en oinredd övervåning + ett annat mindre hus **Söret** med ett hyggligt stort kök och ett mycket litet sovrum. I inget av husen fanns det rinnande vatten eller 'innetoa', men så småningom blev det annorlunda. Där i mitt hem fanns mor Siri Ottila o far'n JA, eller Johan Abner som han egentligen hette. Där fanns Gurli, Gertrud, Jan Olov Birigt, Tora, Torsten, Valter, Elna, Astrid, Margaretha (Titti), Lilian, Marianne o Mats. Tretton barn var vi tillsammans. Med i bilden fanns också 3 ogifta alltid gamla fastrar som inte gick av för hackor varken till namnet eller annat. Siri Johanna, Nelly Konkordia och Stina Manderia.

Dröm och verklighet

Liten, eller rättare sagt kort, tjock och medelmåttig. Energisk men ändå ganska lat, åtminstone slapp och komplexfylld. Ägare av underbart snäll mamma och en snäll men något kärvare pappa. Det var Titti det. Förmodligen var Titti mycket annat också, ett barn med allt vad det innebar. Hon var en drömmare. Kanske vore det rättare att säga att hon levde i fantasins värld. Allt hon drömde / fantiserade om var hemligt. Det var ganska jobbigt att vara så hemlighetsfull. Barn vill väl ganska gärna prata om det som engagerar allra mest. Men att vilja och kunna är inte alltid samma sak. Kanske är det så att alla barn har en hemlig värld dit ingen annan når eller får komma in i. Tittis drömvärld var fantastisk. I drömvärlden var Titti antagligen halv vuxen, lång och smal och med lockigt hår.

Inte blev det mycket bättre när jag 14 år gammal fick göra lockar. Min dröm var långa glänsande naglar och långa uppblöjda ögonfransar. Titti var etta i klassen. Åtminstone i sådana ämnen som hade någon betydelse. Och vilken skidåkerska hon var! Hemma var hon ett föredöme – duktig och hjälpsam. En psykolog skulle säga 'komplex döva samvets-~~drömmar~~' så klart. Drömvärldens höjdare eller ljuvligaste stunder var när hon

Margaretha f 1037 och Astrid.

sakta och försiktigt och med stor värdighet smög sig in i romantikens värld. Den klassiska drömmen om den ende men samtidigt om alla som föll för henne. Hon omgavs av ära, lycka och glans. Detta trots att Titti inte var influerad av TV, video eller biofilmer, inte heller Okey, Starlet, Svensk Damtidning eller liknande tidningar. Knappast heller av böcker när drömmarna började vid 7 års ålder ungefär.

I storasyster Toras knä.

Många barnsligheter lämnade Titti förstås snart, men en sak lämnade hon inte. Fantasins värld! Den dök hon in i när hon var ledsen, ensam eller missförstådd. Men också efter dagar som fyllt henne med glädje och uppspelthet och kvällar när Titti av storsystrar, som väl antagligen njöt av sin makt, skickats i säng ganska tidigt. Ibland var det inte så lätt att ens få drömma ifred eftersom sängen delades av minst en, vissa tider av två systrar. Åtminstone vintertid och när Titti var relativt liten. Det sägs ibland att den här typen av människor

gör som strutsen, stoppar huvudet i sanden och gömmer sig undan problem som står och klappar på porten. Kanske är det sant, men drömmens och fantasins värld har hjälpt Titti i och genom mycket. Komplexen kom sig väl av att några syskon och kompisar var snygga och duktiga bl.a. på skidor och fick beröm för det och för sin duktighet och hjälpsamhet och spontanitet

Här är jag ca 7 år tillsammans med Kerstin Burström.

Hon var dotter till predikant Harald Burström i Östanbäck. De tillhörde min fars umgängeskrets.

Elna, Gertrud, Valter, Astrid, Torsten, Tora och Margaretha i Frostkåge ca 1940. Vi sitter på stenen

hemmavid. De fick beröm för det som Titti också hade klarat av att göra och vara om inte den där spärren hade funnits där som låste henne alldeles oförklarligt ibland. Spärren tillhörde också Titti, var Titti! Det hon ville det gjorde hon inte och det hon inte ville det gjorde hon, ofta var det så i alla fall. Eller hon upplevde det så. En gång var Titti ensam hemma med sin mamma. En för oss väl känd och också efterlängtd "Gårdfarihandlare" kom på besök. Ur hans välfyllda väska ramlade något på golvet, och Titti var snabbt där och plockade upp det. Hon fick beröm och en klapp på kinden. När han gått sa mamma "Nu var du duktig. Du kan ju när du vill. Tänk om Du

alltid gjorde så annars också." Det var nog, tror jag, alldeles bestämt ett beröm från mamma också, men ändå blev det fel utan att mamma menade det. Locket slogs igen lite hårdare över det där att vilja och kunna. Gårdfarihandlaren beröm gav dock Titti underbara drömtimmar senare på kvällen ja flera kvällar framöver där hon såg sig som osjälvisk, kärleksfull och hjälpsam liten individ i drömmen. Ordet varför kom ibland in i drömvärlden och blev en verklighetsfråga mitt i fantasivärlden. Det var svårt att vara

allt hon ville vara i hem och kompismiljö, men med andra, den främmande gårdfarihandlaren t.ex., kunde det ske helt naturligt. Varför? Och inte var det fjäsk. Kan det möjligen vara så att det visar att Titti var ett helt vanligt barn, trots allt. Kanske låset på locket inte var fastrostat.

Skolan

Konfirmationen i Byske minns jag som läxor och en sträng präst. Jag tror att jag tog det på allvar, fast förstod nog ändå väldigt lite, om någon skulle frågat mig hade jag väl ansett det självklart att jag var kristen. Jag minns att nästan alla flickor grät vi nattvarden. Varför? Tja säg det. Senare när jag fick börja i Juniorerna så tillhörde jag nog de fromma. Tyckte inte att vi skulle flamsa bort kvällarna när vi sydde dukar för missionsauktionen. Det kändes oerhört viktigt att det kom in pengar till det ändamålet. Titti blev tonåring och förmodligen var det först då hon fick det namnet, fortfarande kort och tjock och med stripigt rakt hår och avbitna naglar.

Titti blev ändå något mer nu. Sommarjobb hos hyggliga människor gav en första puff till

Ostvik skola 1950

självständighet och egna pengar på fickan. Hon kunde cykla 2 mil till stan och köpa ursnygga svarta byxor och en jumper för första lönen och fick för första gången beröm för bra klädsmak. Vilken fantastisk känsla var det inte att kunna lämna pappa en slant och att få en kram och hans ord "Du jer snell dö". Böcker och tidningar, som beskrev några av hennes drömmar, kom in i livet. Hon fick beröm för att vara snäll, glad, hjälpsam och ordentlig i tillfälliga sommarjobb. Var hon inte Titti längre? Killar visslade ibland när hon cyklade till affären.

Titti kom med i en ungdomsgrupp där det fanns både killar och tjejer. En lång, smal, blåögd tjej med lockigt hår blev en bästis. Pojkarna hade ett tydligt intresse, inte mer för den snygga än för Titti! Hon var något. Kanske bara en vanlig tjej, men accepterad. Hon Titti!. Fortfarande kort och knubbig med rakt hår och bruna ögon. I böckerna hade alla vackra kvinnor med "det" blå ögon. I gruppen förmedlades budskapet att du är du

Drömmarna och fantasierna ändrade karaktär något. Innehållet var i och för sig detsamma, personerna växlade och huvudpersonen var nog den samma men blev kanske mer lik den person som hon i verkligheten var. Hon Titti. "Du vet väl om att du är värdefull, att du är viktig här och nu att du är älskad för din egen skull, för ingen annan är som du." Det är en kristen sång. Den fanns inte då, men Titti hade ändå lite försiktigt börjat att gnola på den.

I den vanliga folkskolan var jag medelmåttig. Jag fick kanske någon liten uppmuntran i ämnet svenska och i rättstavning. Matte var småroligt. Slöjdfroken i 5an och 6an gav mig beröm och sa att jag borde bli sömmerska. Så, det drömde jag om att bli förstas. Och inte var det "vanliga" människor jag sydde kläder till utan fint folk var det! Så gick jag ett år på Solviks Folkhögskola där hade jag en underbar kristen kamrat. Vi hade många andliga samtal. Hon var en mycket intellektuell flicka dessutom. Jag som inte var det

Frostråge familjen Granberg Ca 1933 när Elna är ett år.

Nedre raden: Gertrud, Torsten, Tora, Birgit Elna och Valter.

Övre raden: 'Faster' Siri, Nelly, mor Siri, pappa Johan Abner, Gulli och Jan-Olof.

och att Skaparen älskar alla lika. Klart uttryckt i ord och i handling. Undrar om inte ledaren hade bruna ögon?

kände mig lite stolt att bli hennes vän. Fast det var inte skälet till vår vänskap. En dag under en mattelektion, om jag inte minns fel hade vi t.o.m. ett litet prov just då, så kom jag i syndanöd. Då

var den stränga lärarinnan som jag nämnde förut klok. Hon förstod vad det var och sa till mig att gå till skolans bönerum och där skulle jag få hjälp. Provet fick jag göra sedan, "för" som hon sa "matte är ju inte ditt stora problem". Vi var strängt hållna men ändå med en värme på djupet och omsorg om eleverna. Till bönerummet kom sedan husmor. Hon läste och bad för mig och sedan sa hon. Nu ska du komma med och få lite fika. Kort efteråt tyckte rektorn att det skulle vara bra om jag hade mitt första vittnesbörd på en gudstjänst som en del av skolans elever skulle vara med på i en by någonstans. Pappa och mamma och fem av mina syskon var kristna och medlemmar i EFS. Vi talade inte så mycket om vår tro hemmavid. Men jag minns att jag berättade vad som hänt och förstod att de blev glada.

Andra året gick jag på Hagabergs FHS i Södertälje. Ett toppenår på många sätt. Att få bo på internat var en upplevelse. Fysik-, kemi- och matteläraren var supersnäll. Gav mig betyg som jag inte var värd. Han kunde bara inte annat än uppmuntra. Jag fick av en mycket 'förfärd' lärarinna upp ögonen för poesi och bl.a. göra ett specialarbete om Karin Boye. Under de två åren mötte jag kärlekens olika sidor. Det där med att bli kär och att det blir slut! I slutet på det året träffade jag min blivande man för första gången. Han hjälpte mig med texten för en söndagsskolektion minns jag. Inga varmare känslor uppstod dock då. På Hagaberg kom jag fram till att jag inte skulle bli sömmerska utan sjuksköterska. Jag sökte och kom in på Betaniastiftelsen Sjukskö-

En fotograf besökte oss när bara vi var hemma. Jag var ca 15 år. Inte helpopulär företagsamhet med tanke på kostnaderna sa mor Siri.
Frv: Mats, Lilian, Margaretha och Marianne.

terskeskola i Stockholm. Fast det var ett år efter skolan. Året efter FHS arbetade jag på Skellefteå Lasarett som biträde på en kirurgavdelning. Det gällde ju att försörja sig.

I Stockholm mötte jag mitt tydliga kvinnoideal på Ungdomshemmet Utsikten. Husmor Gusti Lindfors. Hon var en pärla som betydde mycket för oss unga. Hon var ogift, men hon fick en stor barnaskara i oss. Inte minst andligt kom hon att betyda mycket för mig. Henne kunde man prata med om allt! Vid ett stort missionsmöte med hemmavarande missionärer som berättade och predikade kände jag kallelsen att bli missionär! Gusti och jag talade länge om detta i telefon. Jag tyckte att det skulle bli svårt att åka ut ensam och ogift. Iband undrar jag om jag skulle gjort det, men så blev det inte. En kväll sa det klick, för att använda kungaparets ord, mellan Fredrik och mig. Han följde mig till tåget. Innan jag tog tåget hann vi med första kysen och att bestämma datum för förlovningen! Detta var den 20 september 1959.

Inte blev det mycket bättre när jag fick lockar, **då** tyckte jag detta var jättefint!

Giftemål

Inte kan jag säga annat än att jag var nervös då jag första gången skulle träffa hans mor Inga och hennes man. Nervösa var vi nog alla tror jag, men det

blev ett hjärtligt möte. Jag fick veta att jag skulle kalla henne tant, så lite formellt var det samtidigt. Någon stor konflikt minns jag aldrig att vi hade. Lite småirriterad någon gång kanske, t.ex. när vi kom med hela familjen på semester och hon inte alls ansåg att Fredrik skulle hjälpa till med blöjbyte eller att diska. Men som svärmor kunde jag inte ha fått någon bättre! Efter dryga tre ganska intensiva utbildningsår tog jag så min examen i dec 1959 och invigdes till sjuksköterska i Metodistkyrkan i Stockholm. Det var min första vigning för tjänst. Gripande och högtidligt.

Eftersom jag hade varit en del sjuk under utbildningstiden fick jag jobba utan lön under det första assistentåret. Det kändes lite hårt, men reglerna var sådana. När vi skulle gifta oss aug 1960. för att sedan direkt efteråt åka till England, så var det inte så lätt ordnat. Om giftermålet så sa man att det tog ju inte så många timmar i anspråk att gifta sig. För att hinna med tåget fredagskväll fick jag lifta in till Stockholm och på måndagsmorgon kl 7 jobbade jag igen.

Inte kände jag att jag skulle känna mig så fräsch för att fira mitt eget bröllop när jag var tvungen att jobba sista minuten, sen åka tåg hela natten. Lördagen var ju full av saker som måste göras för att bli en värdig brud! Hemma var det fullt hus och fullt liv värre än vanligt kanske. Fick jag en stunds ro i badkaret? Det kändes skönt.

Min andra vigning till tjänst skulle man kunna kalla vigseln. Pappa och mamma hade inte råd med bröllopskostnader för någon av barnen. Fredriks släkt lyfte nog ögonbrynen när de såg att vi själva undertecknat inbjudningskortet. Jag hade lånat brudutstyrelsen på en affär i Stockholm vi skulle ju åka till Indien som missionärer var det tänkt då, och det var opraktiskt och dyrt att skaffa egen klänning. Slöjan köpte jag dock. Tänk att ingen sa att mor Siris slöja fanns kvar! Tjusiga högklackade skor och diademet köpte jag också. Fredrik hade kaftanen på sig, antagligen gick jag med på det för att spara pengar. Låna frack var dyrt. Jag hade nog tyckt att det vore roligare om han gift sig 'civilt' så att säga. Tänk om jag stått brud i min kaftan som den svarta sjuksköterskeklänningen kallades eller frack. Kalaset med 55 gäster kostade 1040:58.

Bröllopsnatten

Pappa och Mamma hade lämnat sitt sovrum så där firade vi vår bröllopsnatt. Lite nervöst med tanke på 12 syskon + svågrar o svägerskors väl kända lust att busa. Fredrik predikade på tältmöte på Söndagen och det blev en god introduktion till hur framtiden som prästfru skulle bli. På kvällen åkte vi tåg till Stockholm för jag skulle ju börja jobba på måndag morgon.

Ganska snart efter bröllopet åkte Fredrik till London för språkstudier. Jag kom ca en månad efter för jag fick inte ledigt. Vi bodde på ett internat för utländska missionärskandidater på språkstudier, det förestods av två gamla damer. Kultur

chocken var större när vi kom dit än till Etiopien. På golvet låg en hemsk heltäckningsmatta. När det var kallt och blåste lyfte den sig. Vi fick lägga i pengar i en liten kamin för att hålla värmen, men det hände att vi låg med mössa och vantar. Åtminstone för att ta kort och visa dem där hemma hur vi led för missionens skull! Varje dag serverades kål och det kände vi minsann av i vårt rum. När jag blev gravid och drabbades av illamående av värsta sort så förbättrades inte det av denna lukt. Till jul fick vi ett paket

med konserverat kött och till och med potatis, lingonsylt och lite annat godis. Vilken fest vi hade i smyg på rummet. Maten var knappt tilltagen och oftast ganska så smaklös. I tunnelbanevagnarna satt folk och rökte för fullt, både tanter och gubbar. Kvinnorna stickade. I brödbutikens skyltfönster som var fullt med småfranska och limpor av olika slag, låg en fet katt och tronade. Där köpte jag aldrig bröd.

I januari styrde vi kosan till Sverige igen. Vi åkte med en lastbåt som hade några passagerarhytter. Eftersom det inte var säsong åkte vi billigt i deras svit. Men havet stormade och allt medan byråladorna åkte ut och in låg jag i sjösjukans alla plågor uppblandade med pregnancy illamående. Kaptenen kunde inte förstå varför jag hastigt lämnade hans bord när vi var inbjudna att sitta där till middagen. Jag uppfattade honom som en mullig mansgris.

Mission - Etiopien

Planen var att vi skulle ut till Indien. Men inre-tillståndet dit dröjde, så Fredrik fick tjänst som ungdomspastor i Betlehems kyrkan under tiden. Vi fick då gratis bo i en s.k. pigkammare i direktör Robert Aperias lägenhet. Rummet rymde inte mer än två sängar och mellan dem en liten soffa och ett soffbord. Det var vårt första hem som gif-ta. En hylla i kylskåpet fick vi ha och vi fick också laga mat i köket. Efter en tid fick vi dela lägenhet med en vilt främmande kvinna och hennes barn. Mannen hade flyttat och medan han skulle ordna med lägenhet åt dem fick vi, om vi accepterade, flytta in hos henne. Vi delade kök och badrum. Hon hade vardagsrummet och vi sovrummet. Det var mycket bättre än hos direktören och det gick bra. Före jul fick vi hela lägenheten. Eva föddes i augusti 1961. Samma år beslöts det att vi skulle åka till Etiopien i stället. Indien gav inte arbetstillstånd för oss. December månad använde vi åt avskedstagande. Sedan var vi på Gotland och inväntade det slutgiltiga beskedet om avresedatum. Min tredje vigning vid altaret, Missionärsavskiljningen, skedde också där.

I januari 1962 åkte vi till Etiopien. Redan första veckan började vi att lära oss det amhariska alfa-betet. I kyrkan första söndagen lät allt det prästen sa som 'attjo lattjo' ungefär. I Addis ordnades alla våra papper och det finns mycket som kunde sägas bara om detta i ett land som Etiopien. Detta blir en mycket kortfattad sammanfattning om åren där. I en liten folkvagn på grusig väg åkte vi till Nakamte ca 25 mil. Det var första etappen in till vårt mål. Dit kom vi så småningom med ett litet flygbolag Mission Aviation Fellowship som landade på en vanlig landningsbana. Flygfältet var litet och dåligt, men med åren så förstod vi vilken välsignelse det var att ha denna möjlighet till transporter. Nedjo var underbart vackert med ett bra klimat. Torrtiden var drägligt varm och regntiden kunde bjuda på sol också. Fast jag minns enorma åskväder och en del otrevliga blixtnedslag och otroliga bilfärder på vägar som inte var vägar. Fredrik blev distriktmissionär med allt vad det kan innebära. Andreassons åkte ganska snart hem. Överlämningstiden var kort. Vi hade inte lärt oss språket ännu men var tvungna lära oss amhariska fast folket där vi var talade gallinja numera sägs det orominja. Det fanns en superduktig kvinna som hette Ingrid kvar och en sjuksköterska Britta. Ingrid kunde språket flytande både amhariska och gallinja.

Hon hade ett ruskigt temperament och Fredrik och hon brakade samman emellanåt. Men hon var duktig och orädd på att köra Landrowern, den välsignade bilen som kunde ta sig fram nästan överallt. Hon tog mig med redan första veckan på en färd svår att glömma. Dels för 'vägens' tillstånd och dels för att jag då första gången träffade en trollkarl som nyss blivit omvänd och nu skulle bränna alla sina trollatiraljer. I Nedjo stannade vi 5 år, med avbrott för språkstudier i Addis Abeba i ett år. Där fick vi flera amerikanska vänner. Fredrik var mycket ute och predikade och undervisade också på ett lärarseminarium. Han reparerade en massa olika saker, som t.ex. bilen, vattenpumpen, elmotorn och byggde också en del. Jag fick den stora äran att sköta kassan vilket innebar att bl.a. betala ut löner. Det tillhörde något av det otacksammaste man kunde göra. Alla ville ha förskott eller lån och det var ständiga bråk om återbetalning. Det var lätt att få fiender som kassör. Det var också ganska stora pengar det rörde sig om. På grund av de dåliga vägförhållandena gjordes de stora inköpen, både privat och till missionsstationen, i stort sett två gånger per år.

Ibland hjälpte jag till på kliniken. Vid t.ex. vaccinationsresor kunde det vara bra att vara två. Det fanns ingen läkare på våra kliniker väster om Nakamte. De sjuksköterskor som skötte kliniker med tillhörande sjukstuga, är all beundran

värda. De utförde en nästan orimligt stor och ofattbar uppgift. Mitt andra stora kvinnoideal mötte jag där - Lydia Larsson som skulle platsat i Lasses 'Här har du ditt liv'. En gång var jag med och sövde med eter och vi hade en fotogenlampa som lyse när Lydia Larsson var tvungen att stycka ett foster för att rädda mamman. En annan gång utförde Ingeborg Isaksson och jag en benamputation. En del sådana minnen känns i dag som ganska överkliga. År 1963 föddes Michael hemma i sovrummet hos en sjuksköterska i Nakamte. Folket i Nedjo kom och 'illillade'. Prästen hade tidigare tröstat mig med att i Nedjo hade missionärerna mest fött pojkar så vi skulle inte vara ledsna som bara hade Eva när vi kom. Guvernören tackade för att vi gav vårt barn hans namn. Snarare var det så att vår kille fick det namnet trots att guvernören hade det också. År 1966 föddes Carl Johan också han i Nakamte. Som väl var ska tilläggas, eftersom jag fick en ruptur och stor blödning, men där fanns läkare tillhands. Chasse kallad, blev snart sjuk i pylorusstenos. Det blev så pass allvarligt att vi åkte hem och anlände till Sverige på nyårsdagen 1967 i stället för som det var tänkt i maj-juni samma år. Eftersom jag inte var så pigg med låga blodvärden och mager beslöts det att vi inte skulle återvända som brukligt var efter några månader hemma. Vi bosatte oss i Hammarby och Fredrik blev präst i den nya kyrkan där. Vi stannade i 3 år. År 1970 återvände vi till Etiopien och placerades först i Backo. Fredriks jobb var ungefär som förut. Jag hjälpte till med en del kvinnoarbete och så

startade jag en liten BVC mottagning. Efter ca 8 månader blev vi ombedda att flytta till Nakamte. Jag fick där ansvar för en mycket stor distriktskassa som så småningom överlämnades till synodens folk.

I Nakamte startade jag upp ett alldeles nytt projekt med hjälp från Oxfam i England. Det får väl sägas vara mitt verk det i missionens tjänst. Det innebar att avveckla ett barnhem som funnits för barn till leprasjuka föräldrar. I dessa lokaler hade jag så småningom kurser för mammor med undernärda barn

som behövde dels vila upp sig och dels få hjälp att klara livhanken på sina barn. Dessutom var det meningen att de bättre skulle klara av ett kommande barn. Jag hade också kurser för s.k. byabarnmorskor. Till projektet hörde att organisera upp BVC besök i ett flertal byar runt omkring Nakamte. Projektet hette NCCHC, Nakamte Child Care Health Centre. I detta hade jag bl.a. stöd från dåvarande guvernören Dedjasmach Kasa och hans fru prinsessan Seble Desta. Vi blev goda vänner. Hon satt sedan länge i fängelset men finns nu i USA Washington.

År 1972 föddes Siri, också hon i Nakamte fast denna gång låg jag på sjukhuset. Hon var en liten överraskning men en fin sådan. Sommaren 1973 var vi hemma i Sverige på semester och återvände till Sverige för gott 1976. Missionärsåren satte djupa spår i oss. En otrolig gemenskap känns när vi träffar gamla missionärskamrater. Trots att det av och till var en hel del gnissel mellan oss missionärer under tiden där ute, men arbetssituationen var också lite pressande emellanåt. Dessutom var det oftast inga supersnälla mesar som reste ut som missionärer. Det var folk med viljor.

År 1976 och lite framåt i tiden

Hemkomna till Sverige bosatte vi oss i Melansel, till en början var jag hemmamamma. Så småningom gick jag en reaktiveringskurs för sjuksköterskor och fick jobb som skolsköterska på

Mellansel FHS. Senare sökte jag och fick tjänsten på Bredbyns läkarstation. I Mellansel blev jag antagen som biträdande predikant. Det innebär att ha distriktets förtroendeuppdrag att på kallelser predika i de olika EFS föreningarna. Det blev många symöten och familjegudstjänster, men också någon 'vanlig' söndagsgudstjänst. Under denna tid satt jag också med i Hemlandsutskottet EFS riks. Det var roliga år. Där lärde jag bl.a. känna Torbjörn Arvidsson och det har säkert haft sin betydelse för vad som sedan hände beträffande tjänster i EFS.

År 1983 i januari opererades jag för magcancer och på hösten flyttade vi till Umeå. Fredrik hade fått prästtjänsten i den nya samarbetskyrkan på Carlshem som skulle byggas. Jag vikarierade på olika vårdcentraler, men mest på Ålidhem. Jag fick efter ett tag förfrågan om jag kunde vikariera som ungdomskonsulent i EFS kyrkan Umeå. Senare liknande i Holmsund och en del andra byar. År 1984 eller 1985 slutade pastorn i EFS Holmsundsområdet (7 byar) och jag fick förfrågan om jag ville vikariera där ett tag. Så småningom kom begäran från föreningarna att jag skulle få fast tjänst som deras predikant. Det fick jag. Styrelsen för EFS i Västerbotten verkade för att jag skulle få predikantavskiljas utan att ha den utbildning som vanligtvis krävdes. EFS styrelse tog det beslutet efter en del diskussioner och år 1986 avskiljdes jag som EFS pastor på årskonferensen i Skellefteå. Det var min fjärde vigning för tjänst. I februari 1991 kom den femte

vigningen då alla EFS pastorer också prästvigdes i samband med det nya samarbetsavtalet med Svenska Kyrkan. Sedan dess har jag haft tjänst i EFS Holmsund/Obbola, med ett års avbrott då jag vikarierade på tjänsten efter Bertil Johansson i EFS kyrkan Umeå. År 1993 sjukpensionerades jag på halvtid.

Förutom tjänsterna jag haft har jag på olika sätt tyckt om att skriva. Under tiden i Etiopien skrev jag mycket brev. Jag svarade också för en sorts missionsinformation brev från oss och andra missionärer till speciellt intresserade i Sverige. Det fortsatte jag med under tiden i Hammarby. Jag var också ombedd av EFS Budbäraren att skriva. Under vår tid i Umeå hade jag en speciell sida för barn i Budbäraren. Jag var medförfattare till en andakts- och bibelstudiebok för EFS, Pusselbitar, den har Du redan fått ett ex. av. En och annan insändare har det också blivit.

Utvald

Som rubrik över min levnadshistoria så långt skulle jag kunna sätta en rubrik "Det som ingenting var utvalde Gud". Jag vet att det låter negativt och omodernt i dag då vi uppmanas att upptäcka oss själva och att mer och mindre knuffa oss fram. Den rubriken tycker jag ändå om och har varit en ledstjärna på så sätt att jag har inte antagit uppgifter som jag inte blivit ombedd att göra, förutom möjligen att aktivt söka sjuksköterskejobb två gånger.

Senare under slutet på 80-talet kändes det roligt att upptäcka en själsfrände från min hemby som levde på 1800-talet. En enkel kvinna som var en i raden av många syskon som tidigt gick i pigtjänst, men som på den tiden fick en otrolig kallelse, dels av Gud, men så småningom också av olika kristna grupper. Hon fick till en början under konventikelplakatets förbudstid läsa innantill på möten i hemmen. Så småningom började hon få frågor om det lästa och hon gjorde små utläggningar. Hon blev anklagad och förd till doms inför både världsliga och kyrkliga potentater. Men den enkla pigan var inte rädd att stå för vad hon sagt och gjort. Hon blev andlig mor åt en av EFS stora grundare Rosenius. Det finns inte ett foto att uppbringa av henne, men en del brev som de två skrev till varandra och en del av vad som hände när de mer och mindre i smyg höll mötessammankomster bl.a. i en kvarn, på Gumboda hed. Hon var ett stort kvinnoideal för mig fast hon var ödmjuk och inte gjorde något i Guds Rike utan att bli tillfrågad och kallad. Det kan även sägas om den store och välkände Rosenius.

Några minnen från Etiopien.

År 1963 den 8:e februari klockan 04 väcktes vi av att det bankade på dörren. Vid andra knackningen var det någon som sa "bor det några svenskar här?" Vi rusade upp för att se vem det kunde vara. Det var tre karlar som vi kände eftersom de också var missionärer. Den ene var vår chef. De hade med sig julpaket som vi inte kunde låta bli att öppna med det samma.

Till vår stora förskräckelse sa de att om Kejsare Haile Selassie kommer till Nedjo så kommer han i dag. Han ska då också försöka få tid att komma hit till missionstationen för att se arbetet här. Vi hade ingenting färdigt så det blev en hektisk dag med byggande av äreportar och ordna med något att bjuda på om det skulle behövas osv.

Det var en jobbig väg att åka på inte bara för Kejsaren utan för oss alla. Rätt så ofta körde vi fast. Kejsaren blev försenad för vid en flod hade en lastbil kört fast och han beordrade sina män att hjälpa till med att få loss bilen.. Det blev inget långt besök men vi fick i alla fall hälsa på honom.

Kvinnorna var tillsagda att lära sig "Hovnigning, och vi var vältränade, även om jag tyckte det var lite jobbigt, höggravid som jag var.

Maj 1963: Mors-dag med kaffe hos oss på kvällen. Innan dess fick vi skicka hem nattvakten som var full.

En råtta tyckte det var kul att springa omkring i vardagsrummet - det tyckte inte jag. Dagen efter blev den fångad i råttfällan. Skönt för denna gång. Veckan innan vaknade vi en natt av ljud, när vi tände ljus för att titta, så hörde vi ljudet från vår lilla dotters rum. Där på hennes sänggavel satt en råtta med svansen svängande över hennes huvud. Jag gillar inte råttor.

I ett annat hus där vi bodde tittade en råtta fram vid 22-tiden på kvällen. Efter att det hänt några gånger la jag en andaktsbok med titeln "Vilen eder litet" över hålet. Ingen mer än jag trodde det skulle hjälpa.

Efter frukost följde jag med en sjuk-sköterska ut till en by för att vaccinera skolbarnen mot smittkoppor. Det var härliga men lite rädda barn.

7 STORA KVINNOR

Skrevet: 19 mars kl. 23:43

Sitter här och funderar på vilka kvinnor har betytt allra, allra mest för mig och mitt liv fram till vuxen ålder. Senare har listan blivit längre.

MIN MOR kommer först, även om jag kanske inte tänkt på det förrän jag blev vuxen. Hon födde tretton barn. Under lång tid saknade hon innetoa, badrum, rinnande vatten, tvättmaskin och diskmaskin, men så gott som alltid var hon snäll och glad. Ofta gick hon omkring och nynnade och höll oss hela och rena. Hon var ett föredöme i mycket.

MINA 3 OGIFTA FASTER kommer därefter. Två var lärarinnor och en var duktig hemslöjds-väverska med hett humör men snäll tyckte jag. Jag bodde hos dem när jag gick 1an och 2an. En Faste som Fröken (lärare) var inte alltid lätt. Men jag hade ingen särställning bland eleverna. Hon var sträng men rättvis. Det är lite svårt att säga på vilket sätt de betytt något för mig, men det är en stark känsla jag har inom mig. Kanske lärde de mig glädjen av att kunna dela med sig av det man har.

EN LÄRARE på en Folkhögskola i Östertälje gav mig lite av självförtroende. Hon lät mig recitera dikter av Karin Boye när alla Rektorer från EFS Folkhögskolor var samlade där och vi hade en liten festkväll. Hon hade inga egna barn som hon övat pedagogik på, och lite förnäm var hon. Men, hon hade en förmåga att se en och uppmuntra. Det behövde jag.

HUSMOR GUSTI på EFS Ungdomshem i Stockholm var också ensamstående men med det jobbet kan man säga att hon hade många barn. Med henne kunde man tala om allt, kärleksbekymmer, planer för livet, andliga frågor, ekonomiska bekymmer osv. Glad och go. Hon lärde mig nog också att ett arbete vilket som helst, kan vara ett kall och en stor glädje som dessutom gör andra gott.

MISSIONÄR LYDIA var barnmorska som vigde sitt liv åt sjukvården i Afrika. Vi arbetade tillsammans en del och umgicks mycket på fritid. Hon var rolig, allvarlig, tycktes inte vara rädd för något och berättade de mest fantastiska händelser hon varit med om. I sjukvården gjorde hon behandlingar som definitivt hör till en Läkares uppgifter i de flesta länder.

Hon lärde mig vilken trygghet det fanns i kristen tro både i glädje och sorg och att i primitiva förhållanden bedriva sjukvård, både mottagning, sjukstuga och förlossning.

Nog är det en nåd att stilla bedja om, att man betytt mycket för någon som kommer ihåg det. Inte så att man blir en historisk person eller kändis, men en bra vanlig människa, som kan ge andra något.